

Forslag til europæisk aktionsplan for økologisk jordbrug

I 2001 blev det i forlængelse af den såkaldte Københavnerkonference (Organic Food and Farming – Towards Partnership and Action in Europe) vedtaget, at EU-kommissionen skulle undersøge muligheden for at udarbejde en europæisk aktionsplan for udvikling af økologisk jordbrug.

En arbejdsgruppe med myndighedsrepræsentanter m.fl. og en ekspertgruppe med repræsentanter for bl.a. landmænd, forbrugerne, miljøorganisationer, forarbejdningsindustrien og forskningen har siden arbejdet på at analysere mulighederne for at udvikle forskellige områder af økologisk jordbrug og økologisk fødevarerproduktion. De forskellige analyser blev i begyndelsen af 2003 samlet i et arbejdspapir med den noget forsigtige titel *Analysis of the possibility of a European Action plan for organic food and farming*. Arbejdspapiret blev i begyndelsen af 2003 sendt i offentlig høring, og Johannes Nebel, som er medlem af både FØJO's brugerudvalg og EU's ekspertgruppe, bad i den forbindelse FØJO om at indhente og samle kommentarer fra den danske forskningsverden.

I FØJO's kommentarer, som kan findes på www.okoforsk.dk, er det bl.a. opfattelsen, at arbejdspapiret indeholder mange spændende analyser af mulighederne for udvikling af økologisk jordbrug i EU, men i forhold til udarbejdelse af en egentlig aktionsplan er der imidlertid – ifølge FØJO's vurdering – behov for at se økologisk jordbrug som andet og mere end en niche – hvilket forekommer at være den dominerende opfattelse i arbejdspapiret.

På den baggrund foreslår FØJO, at aktionsplanen baserer sig på de økologiske principper, således at udviklingen sker på det økologiske jordbrugs egne præmisser. I FØJO's kommentarer er der således forslag om, at aktionsplanen skal søge at skabe sammenhæng mellem de økologiske principper og EU's politiske og administrative tiltag vedr. økologisk jordbrug. Ved at udvikle økologisk jordbrug i forhold til principperne er det FØJO's opfattelse, at økologisk jordbrug kan spille en meget stor rolle i forhold til udviklingen af en fælles europæisk landbrugspolitik, der tager hensyn til de samfundsmæssige ønsker omkring fødevarerproduktion, natur- og miljøbeskyttelse, dyrevelfærd m.m.

Øget deltagelse i EU-forskning

Med udgangspunkt i forskellige FØJO-projekter er der sendt følgende seks ansøgninger til EU's sjette rammeprogram:

- ▶ Food from low input and organic production systems
- ▶ Development of reliable traceability methods and systems to establish the origin/mode of production of food products
- ▶ New strategies to improve grain legumes for food and feed
- ▶ Clean energy, in particular renewable energy sources and their integration in the energy system, including storage, distribution and use

- ▶ Revision of the regulation on organic agriculture
- ▶ Replacement for Copper Fungicides in Organic Agriculture

Foruden disse ansøgninger arbejder FØJO's sekretariat på at koordinere en ansøgning til det såkaldte ERA-NET Scheme. FØJO's sekretariat deltager også i tre nystartede concerted actions. En beskrivelse af disse vil i løbet af kort tid kunne findes via www.foejo.dk.

Midtvejsevaluering og statusrapportering

De FØJO-projekter, som blev påbegyndt i 2000, gennemgik i 2002 en international midtvejsevaluering. I år er turen så kommet til de projekter, som blev påbegyndt i 2001 og 2002. Planen for midtvejsevalueringen, som bl.a. omfatter sekretariatsbesøg og en international evaluering af midtvejsrapporten, er uddybende beskrevet på www.okoforsk.dk.

Alle øvrige projekter vil gennemgå en intern evaluering og skal på linie med de foregående år aflevere en statusrapport, som er grundlaget for en fortsat bevilling. En endelig vejledning for udarbejdelse af statusrapporten for 2003 vil foreligge primo juni. Det er dog givet, at vejledningen vil tage udgangspunkt i den vejledning, som gjaldt for 2002 (kan ses på www.okoforsk.dk). Kommentarer og forslag til forbedring af vejledningen modtages gerne.

Weblog

Et nyt tiltag i formidlingen af erfaringerne fra de økologiske sædskifteforsøg er en såkaldt weblog. Baggrunden er, at der i de økologiske sædskifteforsøg tages et meget stort antal driftsledelsesmæssige beslutninger. I webloggen, som i princippet er en simpel side på internettet, beskrives hvilke behandlinger, f.eks. såtidspunkter, ukrudtsharvning, vanding m.m., der er gennemført i forsøgene og baggrunden for dem.

Beskrivelserne giver den enkelte driftsleder mulighed for at sammenligne sin egen praksis med sædskifteforsøgene - og måske blive inspireret. Herudover åbner webloggen mulighed for at kommentere forsøgene og eksempelvis foreslå nye tiltag. Webloggen kan findes via www.foejo.dk

---

Kort nyt

Nyt medlem af FØJO's brugerudvalg

Thure Worm har afløst Peter Kirk Iversen i FØJO's brugerudvalg. Thure er økologisk mælkeproducent fra Ribe, og han er udpeget til brugerudvalget af Dansk Landbrug efter indstilling fra Landboforeningernes økologiudvalg.

Strategi for FØJO

På et møde den 30. april diskuterede FØJO's bestyrelse og brugerudvalg en række inputs til en overordnet strategi for de kommende års forskning i økologisk jordbrug. Et oplæg til strategien vil blive behandlet på et nyt møde i september.

Konference om sameksistens

Den 13. – 14. november 2003 holder DJF i samarbejde med bl.a. KVL, Risø og DMU en international konference om sameksistens mellem genmodificerede og ikke-genmodificerede afgrøder.

Program m.m. kan ses på www.agrsci.dk/gmcc-03/. FØJO vil bl.a. deltage i organiseringen af en økologisk dag den 12. november.

Kursus i Holland

Det internationale landbrugscenter i Wageningen holder fra den 23. juni til den 4. juli et internationalt kursus i analyse, design og management af økologiske jordbrugssystemer. Yderligere information kan findes på <http://www.iac.wageningen-ur.nl/services/training/regular/module.cfm?code=25/56b>

Videnskabeligt seminar i Finland

Saari Unit of the Faculty of Veterinary Medicine i Helsingfors holder den 5.-6. juni et internationalt seminar om samarbejde i forbindelse med undervisning i økologisk jordbrug i Nordeuropa. Seminarets program kan fås ved Forskerskolen for økologisk jordbrug, SOAR.

Workshop om forskning i økologisk svineproduktion

Den 24. og 25. april 2003 blev der i Horsens holdt en workshop om forskning i økologisk svineproduktion. Workshoppen havde deltagelse af især danske og svenske forskere, og i det følgende fortæller workshoppen arrangør John E. Hermansen, DJF om workshoppen baggrund og formål.

Den forskningsindsats i økologisk svineproduktion, der blev etableret på basis af videnssynesen om udfordringer, muligheder og begrænsninger i produktionen (FØJO 2000), er nu ca. halvvejs i forløbet. Tilsvarende blev der i Sverige for godt et år siden iværksat en betydelig forskningsindsats på området. Formålet med workshoppen var på den baggrund at give de involverede forskere i Danmark og Sverige et grundlag for at reflektere over om der er grund til at tilpasse indsatsen i den resterende periode, dels ved at give overblik over den samlede indsats og de opnåede resultater, dels ved at stimulere til nyt samarbejde.

Workshoppen varede to dage, og der deltog 42 personer, heraf ti forskere fra Sverige og seks repræsentanter fra FØJO's brugerudvalg og projektstyrergruppe. De øvrige deltagere var primært forskere fra FØJO-projekter omfattende deltagere fra KVL, DVI, SSL og DJF. I alt 16 projekter (delprojekter) blev præsenteret.

Selv om workshoppen ikke primært var resultatorienteret, var det muligt at fremlægge en lang række foreløbige og særdeles interessante resultater. Resultaterne afspejler, at den iværksatte indsats i vidt omfang har muliggjort en værdifuld indsats på "nye" områder, herunder samspil mellem fodring og sundhed, og på frilandsområdet: zoonoserisiko, forsyning med mineraler og vitaminer, nye opstaldningsformer og samspil mellem håndtering og ringning af søer samt miljøpåvirkning. Og med hensyn til de økologiske slagtesvins aminosyreforsyning giver de foreløbige resultater også grundlag for nytænkning.

Det var åbenlyst, at forskerne fra Sverige, hvor indsatsen er igangsat senere end i Danmark, fik en god "state of the art" som grundlag for at finpudse planer og aktiviteter, og at der

var betydelige muligheder for samarbejde på specifikke områder. Det var også åbenlyst, at den planlagte tilgang til forskningen i Sverige gav inspiration til de danske aktiviteter. Samlet set er der så mange lighedspunkter og komplementering i aktiviteterne, at indsatsen kan betragtes som en helhed, hvor det efterfølgende vil være let at anvende de opnåede resultater på tværs i de to lande.

Under den afsluttende diskussion blev det bl.a. diskuteret, om det i det hele taget er muligt at tænke på en økologisk svineproduktion, der er nogenlunde konkurrencedygtig over for en konventionel svineproduktion på de præmisser, vi kender i dag. Dette ikke mindst i lyset af den p.t. stagnerende udvikling af produktionen. Der er måske behov for at tænke i mere radikale produktionsmetoder. Dette vil i så fald påvirke den type viden, der er behov for. Der er måske behov for mere viden om "svinets rolle i produktions-systemet" til at komplementere den mere specifikt svineorienterede indsats, der er gennemført indtil nu. Omvendt er den iværksatte indsats i de to lande samlet også innovativ nok til at udgøre et væsentlig bidrag til en eventuel udvikling af nye produktionsmetoder.

Workshoppen program, og herunder en oversigt over de forskellige indlæg, kan findes på www.darcof.dk. Workshoppen indgår som et led i midtvejsevalueringen af svineprojekterne i FØJO II. Evalueringen og de statusrapporter for de enkelte projekter vil, når de er færdiggjorte, kunne findes på www.okoforsk.dk. Et brugerorienteret sammendrag vil blive lagt på www.foejo.dk.

Vurderet på deltagernes engagement i workshoppen og de efterfølgende tilbagemeldinger har workshoppen i høj grad opfyldt sit formål og er således et eksempel til efterfølgelse. Forskergrupper, som arbejder på andre områder, opfordres derfor også til at foreslå workshops, der kan medvirke til at inspirere den danske forskning og det internationale forskningssamarbejde.

ISO FAR

Etableringen af den internationale organisation for forskning i økologisk jordbrug, ISO FAR, som skal fremme forskning og forskningssamarbejde inden for økologisk jordbrug, er nu endelig vedtaget, og forskere med tilknytning til FØJO opfordres hermed til at præregistrere sig på hjemmesiden www.isofar.org.

Den officielle stiftelse af ISO FAR sker den 20. juni i Berlin, og en delegation bestående af forskningsaktive medlemmer af FØJO's bestyrelse vil deltage i højtideligheden (ISO FAR er bl.a. beskrevet i FØJOnyt nr. 1/2003).

Åbenhed giver gennemslagskraft

Som tidligere beskrevet (FØJOnyt nr. 5 og 7, 2002) har FØJO lavet et åbent arkiv for artikler fra økologisk forskning. Der er to hovedformål med arkivet: at dokumentere forskningens resultater og at forbedre kommunikationen af dem.

Arkivet er inde i en spændende udvikling, idet der netop er lavet en aftale med FiBL i Tyskland, som vil bruge arkivet på den store tyske portal oekolandbau.de. Det indebærer bl.a., at der vil blive lavet en tysksproget brugerflade til arkivet. Andre lande har også udtrykt interesse for at bidrage aktivt til arkivets vækst og udvikling.

Åben adgang til forskningsartikler har nogle vigtige afledte fordele. Det viser sig fx, at artikler, der er frit tilgængelige på internettet, har større gennemslagskraft – de læses mere og de citeres mere. Inden for computervidenskab viser en undersøgelse, at artikler med åben adgang citeres mere end dobbelt så hyppigt som andre artikler af samme type (Lawrence, 2001).

Der er også ganske mange, der bruger det økologiske arkiv. I marts og april 2003 var der i gennemsnit over 300 besøgende om dagen. Pt. er der 340 brugere, som har registreret sig i arkivet, heraf knap en tredjedel danske. Når arkivet tiltrækker så mange besøgende, kan det være værdifuldt at

give dem mulighed for at gå videre til projekterne bag artiklerne. Dette kan gøres ved at projektlederen lægger en projektbeskrivelse ind i arkivet på samme måde, som en artikel lægges ind. Se fx <http://orgprints.org/00000533>. En eventuel link til projektets hjemmeside skrives i feltet "Published online".

Med over 300 artikler i arkivet er det vigtigt at give gode muligheder for overblik og søgning. Som en ekstra service for internationale brugere er der for nyligt lavet oversigtssider, der kun viser de engelsk-sprogede artikler. Dem er der i øjeblikket godt 130 af, og der kommer jævnlige nye.

Mange brugere er dog stadig usikre på spørgsmål om copyright. I februar sendte vi en forespørgsel til en lang række videnskabelige forlag om deres politik på dette område. Der er nu kommet en del svar, som kan findes via punktet "About" på orgprints.org sammen med links til oplysninger om copyright politikker fra andre kilder.

Lawrence, Steve (2001) Free online availability substantially increases a paper's impact. Nature, Volume 411, Number 6837, p. 521. Online at <http://www.nature.com/nature/debates/e-access/Articles/lawrence.html>

Markvandring 2003

Igen i år er der markvandring på Rugballegård og på de økologiske værkstedsarealer på Foulumgård, Jyndeved og Årslev. Program og yderligere oplysninger kan findes på www.foejo.dk.

På Forskningscenter Flakkebjerg, KVLs forsøgsgårde i Tåstrup og Grønt Center i Holeby er der i år ikke egentlige markvandring. Til gengæld er det muligt for erfagrunder,

foreninger m.fl. at få specialrundvisninger og foredrag. Mulighederne er også her beskrevet på www.foejo.dk

Der er selvfølgelig også andre organisationer, som holder markvandring – bl.a. Økologisk Landsforening, Dansk Landbrugsrådgivning samt Frugt og Grøntrådgivningen. En samlet oversigt over arrangementerne kan ses på www.lr.dk/oko-detsker.

Forskningscenter for Økologisk Jordbrug (FØJO) koordinerer den økologiske jordbrugsforskning i Danmark med henblik på at sikre optimalt udbytte af de ressourcer, som afsættes til forskning. FØJO er et såkaldt "forskningscenter uden mure", hvor den forskningsfaglige kompetence udgøres af de ca. 140 forskere og 20 institutioner, der deltager i centrets forskningsprogrammer.

Det interne nyhedsbrev FØJOnyt henvender sig til forskere og institutioner m.fl., som har interesse i forskning i økologisk jordbrug. Abonnement kan tegnes ved henvendelse til FØJO's sekretariat på tlf. 89 99 16 75. Abonnement er gratis. Foruden FØJOnyt udgives et eksternt nyhedsbrev "Forskning i Økologisk Jordbrug", som henvender sig til brugere af forskningen i økologisk jordbrug.

Redaktion: Claus Bo Andreasen
Grafisk tilrettelæggelse: Enggaardens Tegnestue
Tryk: Forskningscenter Foulum

Forskningscenter for Økologisk Jordbrug (FØJO)

Foulum, Postboks 50, DK-8830 Tjele
Tlf. 89 99 16 75. Fax 89 99 16 73
E-mail: foejo@agrsci.dk
www.foejo.dk • www.okoforsk.dk